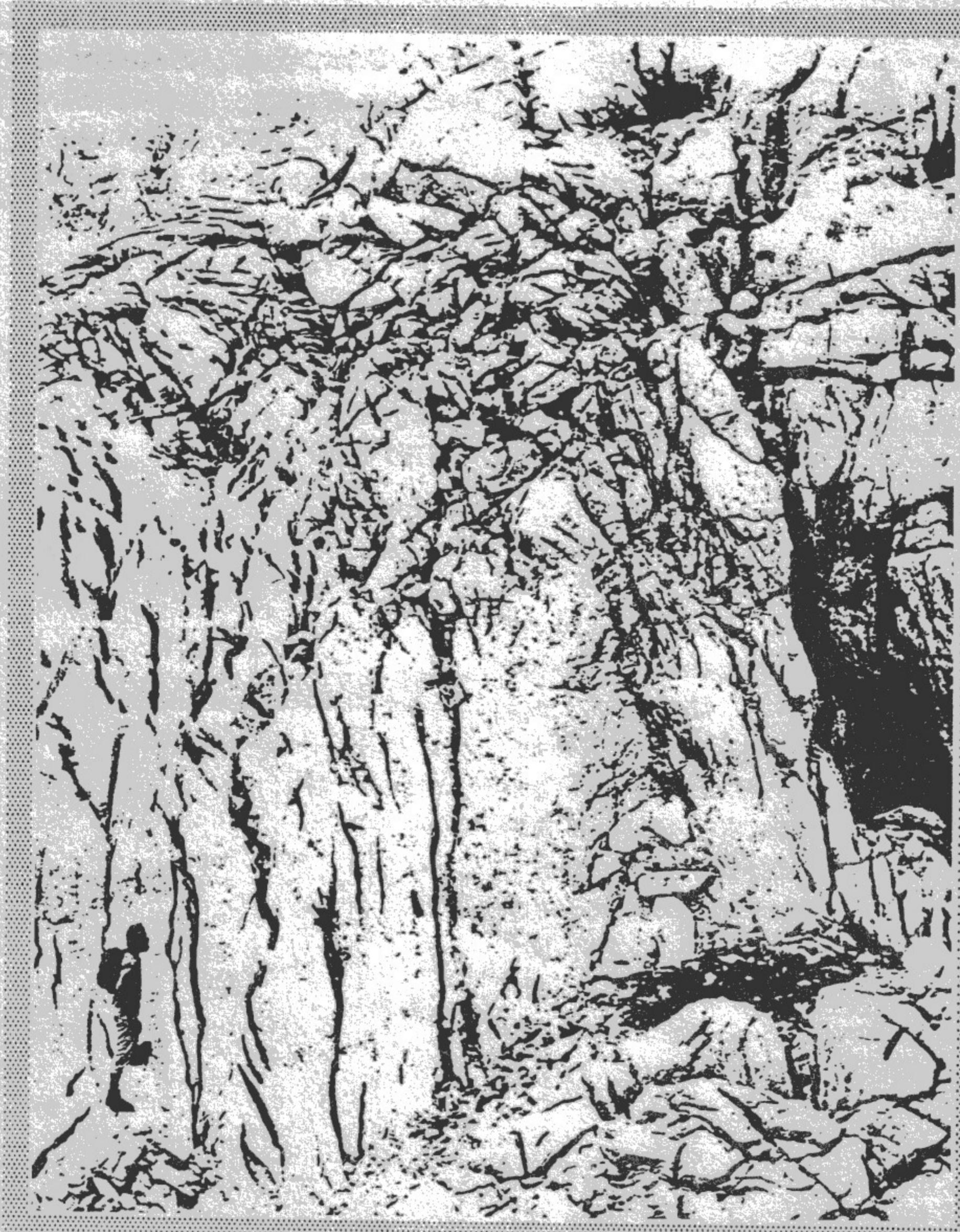

* časopis pro speleology, horolezce přátele přírody *

*ISSN 0862-4550 * index 47 396 * ročník XIV. * 1992 * číslo 1 *

STALAGMIT

Jak na to ...?

Dovolujeme si přinést našim čtenářům několik užitečných rad a informací.

Nebezpečí z Olympie.

Do knihy Horolezectví (3. přepracované vydání Základá horolezectví, nakladatelství Olympia, 1990) se vložila velice vážná chyba. Na str. 121 byl obr. 186 obrácen vzhůru noha. Pokud se jím bude řídit začátečník, může to být jeho poslední omyl... Přiložená kresba jasně ukazuje nebezpečnost takového jištění. Nakreslená guma má sloužit jako zajistění proti vysmeknutí vklíněnce, ne jako jištění lezce!

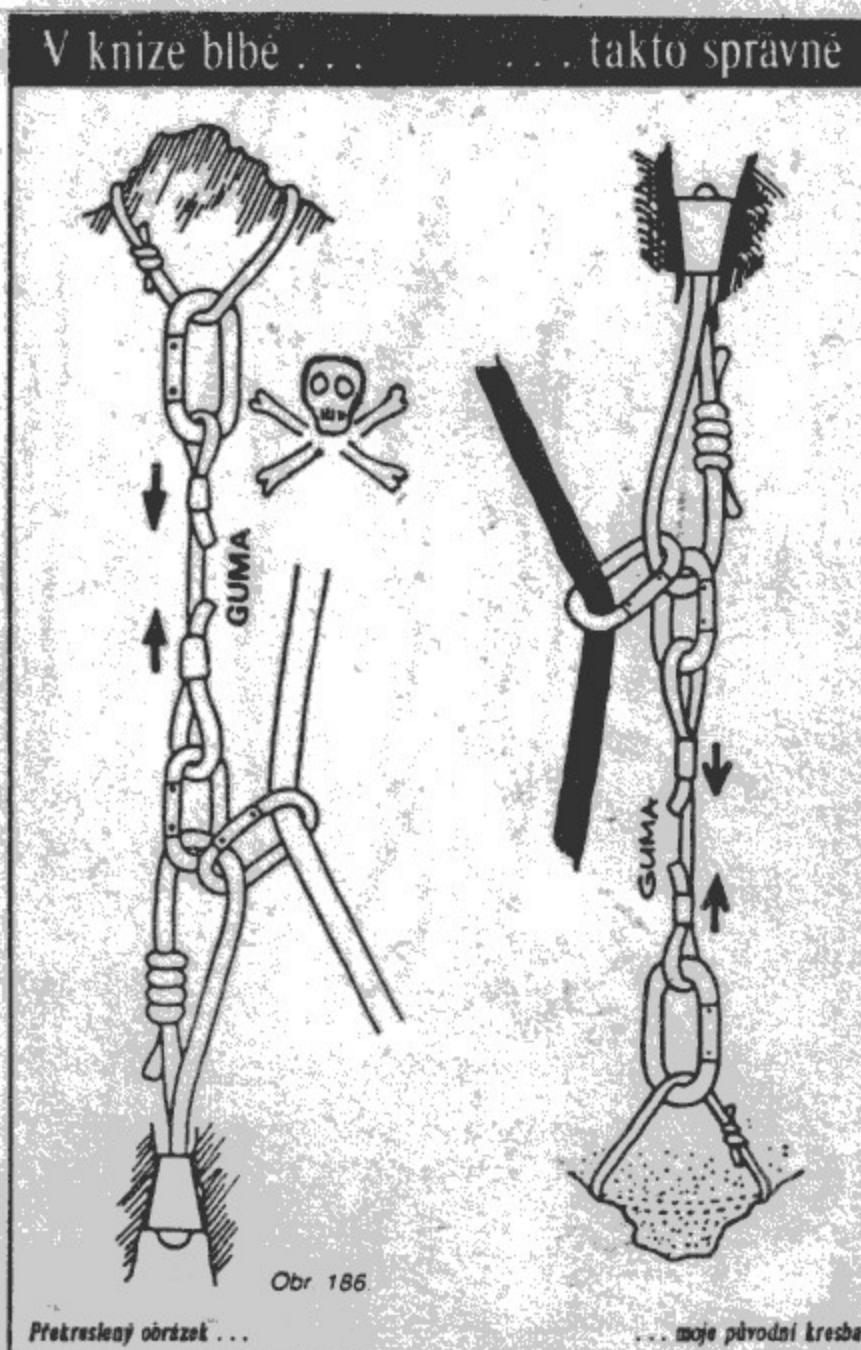
Na chybě nenesu absolutně žádnou vinu, nákresy jsem dodal správně a označené. Hrubou nedbalostí redakce, která původní nákresy z vlastní vůle

překreslila, vznikl životu nebezpečný paskvilk, za jehož aplikaci odmítám jakoukoliv odpovědnost. Mám stou chuti žalovat Olympii za poškození autority a dobrého jména. Prosím všechny čtenáře, aby informaci o chybném obrázku co nejdříve šířili - mám strach, že se někomu něco stane!

Přijdete-li na nějaké další nesmysly nebo chyby, plňte prosím na moji adresu:

Vladimír Procházka, Vzdušná 10, 46001 Liberec, tel.: (048) 22420, 6:30 - 15:00.

Děkuji.

Kterak s = nyfkou= zacházeti

Většina z nás používá pro krátkodobé výlety pod zem tzv. *nyfku*. Jelikož kolují mezi uživateli nejroztočivnější názory jak s těmito článci zacházet, neuškodí vybrat podstatné informace přímo od výrobce. Jedná se o alkalické akumulátorové nikl-kadmiové článci typy NKDU, používané v důlních lampách.

Výrobce *Ferak Raškovice* v současné době vyrábí inovované článci NKDU 11, které se liší zvětšenou kapacitou a životností. Většina z nás však má starší typ NKDU 10 a některé možné NKDU 12. Jelikož se principiálně od sebe neliší, veškeré informace, pokud není uvedeno jinak se vztahují na všechny tři typy.

Základní elektrické parametry:

	NKDU 10	NKDU 12	NKDU 11
Jmenovité napětí V	1,2	1,2	1,2
Jmenovitá kapacita Ah	10	12	11
Vybíjecí proud pro 10 h vybití do 1,00 V/článek	1,0	1,2	1,1
Normální konečné vybíjecí napětí V	1,0	1,0	1,0
Normální nabíjecí proud A	1,0	1,2	1,1

Úbytek kapacity (samovybití) za 30 dní činí cca 20-25 % při teplotě 20 °C (15-25 °C).

NKDU je tzv. alkalický článek tj. elektrolyt je zásada (louh, hydroxyd), to především znamená, že pro tyto článci neplatí to co např. pro kyselinové automobilové akumulátory. Alkalické článci jsou mnohem odolnější proti neurvalému zacházení (přebijení, převybijení atd.) nicméně nesnesou všechno. Výrobce všechno nedoporučuje doplňovat elektrolyt kyselinou sírovou nebo okyselenou vodou, zkratovat článci, nechat je vyschnout atd.

Nabíjení

Nabíjí se stejnosměrným proudem přivedeným přímo na článci tj. kladný pól zdroje na kladný pól článu nebo střídavým přivedeným na povrchové kontakty výka lampy, pokud je funkční usměrňovací dioda pod výkem a je třeba si

uvědomit, že proud je usměrněn pouze jednocestně. Normálně se nabíjí 150% odebrané kapacity v Ah, tzn. pokud se nabíjí normálním (viz tabulka dole) nabíjecím proudem je třeba nabíjet zhruba 1,5 krát déle než je odsvícenou.

Způsoby nabíjení: nabíjecí doba nabíjecí proud v A

	NKDU 10	NKDU 12	NKDU 11
1. Normální 15 h	1,0	1,2	1,1
2. Zesílené 20 h	1,0	1,2	1,1
3. Prodloužené 30 h	1,0	1,2	1,1

Uvedené nabíjecí časy se rozumí pro nabíjení úplně vybitých článců tj. do 1V/článek. Pro konkrétní nabíjecí časy je tedy třeba uvažovat základní zásadu - nabíjet cca 150 % odebraného náboje. Orientační hodnota nabíjecího napětí (závisí na tvrdosti zdroje) je 1,8 až 1,9 V/článek, rozhodující je však samozřejmě proud.

Při nabíjení nesmí teplota elektrolytu přestoupit 40 °C, přesáhne-li, je nutno přerušit nabíjení. Pokud však nabíjíte proudem do 1 A, tento případ nenastává. Nabíjení při nízkých teplotách způsobuje úbytek vody v elektrolytu a je méně účinné, proto je nutné doplňovat vodu v elektrolytu (viz elektrolyt) a použít menších nabíjecích proudu při úměrném prodloužení nabíjecí doby.

Soustavné přebijení článců má za následek snížení trvanlivosti.

Článci, které byly vybiti pod normální konečné vybíjecí napětí tj. pod 1 V/článek vyžadují k opětnému docílení plné kapacity prodloužené nabíjení (viz tabulka).

Výměna elektrolytu

Článci NKDU jsou určené pro pravidelný provoz, který však až na výjimky většinou v našich podmínkách není. Je tedy třeba tuto pasáž rozumě aplikovat na konkrétní poměry. Obecně lze říci, že starý elektrolyt se projeví úbytkem kapacity článu. Pro orientaci lze vyjít z doporučovaného počtu cyklů tj. po 100 cyklech výměna elektrolytu, minimálně 1x ročně.

Postup při výměně elektrolytu:

1. Výměna elektrolytu se provádí ve vybitém stavu, tj. je nutno článci vybit normálním vybíjecím proudem na napětí 1 V/článek.

2. Článek se protřepe a elektrolyt vyleje. Po vylití elektrolytu se ihned článek vypláchné 3x až 5x (po zatřepání) nejlépe starým elektrolytem zbeveným usazených kalů, v nouzi destilovanou vodou.

3. Po posledním výplachu se článek ihned naplní novým elektrolytem do výše nad spodní rysku a nechá 2 h v klidu.

4. Je nutné zkrátit dobu po kterou je článek bez elektrolytu na minimum.

5. Po výměně elektrolytu se provede prodloužené nabíjení.

Elektrolyt může být roztok hydroxydu draselného (KOH) nebo roztok hydroxidu draselného a hydroxidu lithného (LiOH). Hydroxid lithný není nutný, ale prodlužuje životnost elektrolytu více než dvojnásobně.

Předepsaná hustota elektrolytu:

pro teploty +40 až -15 °C hustota při 20 °C
 $h=1,19 - 1,21$

pro teploty -15 až -40 °C hustota při 20 °C
 $h=1,26 - 1,28$

rozpis pro 100 g elektrolytu hustoty 1,20:

73,5 g H₂O (destilovaná voda)

26,5 g KOH (Hydroxid draselný alias louh draselný)

Pro zvýšení životnosti lze přidat do 100 g vody 2 g hydroxydu lithného (LiOH). V nouzi lze tento předpis použít i bez kontroly hustotourem.

Vzhledem k tomu, že množství elektrolytu v 1 článku je cca 5 cl, postačí pro prostou výměnu elektrolytu jedné baterie (3 články) cca 200 g elektrolytu.

Hladina elektrolytu by se měla pohybovat mezi dvěma ryskami na článku. Ve vybitém stavu níže v nabitém stavu je výše.

Skladování

Pro dlouhodobé skladování je třeba články nabít a vybit na cca 50%, zamezit přístupu vzduchu a tím vysychání článků, tj. dotáhnout šrouby na výčkách a zlepit např. izolepou větrací otvory.

Doporučují v rámci možností dodržovat tyto výše uvedené postupy, zajistíte si tím podstatné prodloužení životnosti článků.

Kód:
ZO 1-06

Zdroje:

- Technické provozní podmínky alkalických důlních článků NKDU, Ferak
- vlastní zkušenosti

STALAGMIT, časopis pro speleology, horolezce a přátele přírody

**Vydává: Speleologický klub Praha, ZO ČSS 1-06
120 00 Praha 2, Slezská 48**

Šéfredaktor: Vl. Vojtíš Redakce: 120 00 Praha 2, Slezská 48

Vážení předplatitelé, tímto číslem bylo vyčerpáno do mrtě

Vámi složené předplatné. Proto Vás laskavě žádáme o obnovení předplatného písemným prohlášením na korespondenčním lístku. Napište svoji aktuální adresu, kolik kusů máte zájem odebírat. Vybíráme předplatné na 4 čísla po 12,- Kčs za výtisk, tj. 48,- Kčs. Pokud s tímto výtiskem současně neobdržíte přímo složenku, zašlete předplatné na adresu redakce:

STALAGMIT (V. Vojtíš) 120 00 PRAHA 2 - Slezská 48

Objev jeskyň Demänovských...

Vážení čtenáři, i v dnešním čísle našeho časopisu pokračujeme již potřetí s přetiskem vybraných kapitol - článků RUDOLFA TĚSNOHLÍDKA z let 1921 - 1926, jak byly uvedeny v knize Demänová, vydané v roce 1926.

PUTOVÁNÍ ZA NEJISTOTOU

"Za několik dní vstoupí lidé do skalní úzké šíje, aby upravili cestu těm, kdo zatouží spatřit poklad, novou perlou Slovenska."

Těmi slovy jsem končil v listopadu 1921 první článek o jeskyni věže pevně, že člověk je nedočkavý krásy právě jako chleba. Mnoho vody uplynulo zatím v ponorné řece, mnoho se událo proměn a jeskyně zůstala nedotčena. Řešila se zatím všeobecná otázka Moravského Krasu, vyšlo zatím nařízení ministerstva s plnou mocí o ochraně památek přírodních, spousty sněhu zavály cestu k osamělým horám, zima zamkla doliny Nízkých Tater, tajemné toky se na pozemní části svého běhu pokryly ledem a přešla zatím již i doba tuhých mrazů. A rovněž se zatím proměnila původně jednoduchá otázka převzetí a úpravy přírodního divu v problém netušeně velký a složitý, v problém jednoho z nejkrásnějších krajů republiky.

Vládný komisariát pre ochranu pamiatok vyžadal si dobrého zdání odborníků o Králově objevu. Vypisuji z posudku namátkou několik vět: "Chodba tvořící pokračování kaňonu je

vyplňena nádhernými útvary usazenými, které tvoří přírodní atrakci neobyčejné ceny. Základ její tvoří mohutná vrstva sintru jako podlaha. Úvodem k této chodbě je krásná terasa poměrně zbarveného sintru s povrchovým tvarem zmitým po způsobě hlavy karfiolu. Krápníků je veliké množství všech tvarů, tvary plošné a veliké převládají. Jsou tu varhany, vodopády, mrkve, brčka, sloupy, zvláštnosti jsou krásné stalaktity, cypřše a mrkvovité stalaktity se vzdušnými kořínky. Různé zrůdnosti a nepravidelnosti v tvarech se rovněž vyskytují. V sintrové podlaze nacházejí se vodní studánky a jezírka uzavřená v sintrových hrázích, jejich dna jsou vyplňena zvláštními usazeninami tvarů kuličkovitých (hrášky) trsovité (podobných houbě kuřátko), barva převládá červenožlutá ve všech odstínech, méně bílá, šedá a jiné. Hojné jsou ve všech prostorách katastrofy, zřícené balvany, často ohromných rozměrů, trosky krápníků zarůstajících v podlaze sintrové a na koncích pěkně ojíněné bílým nátekem."

Pochopíte, že jsem dychtil, abych zvěděl, co podnikl bratislavský památkový komisariát po znaleckém úsudku, který tak otevřeně potvrzoval pravdivost básnické fantazie. Vždyť se mu v blízkosti Tater otvíralo pole činnosti bez mezí. Zde by byl mohl Dušan Jurkovič nad zemí vytvořiti dílo, jehož příslib jsou Pustevny na Radhošti, zde pod zemí mohl umělou rukou překlenouti překážky, kdežto jinde se stím možil zednický mistr. Komisariát arcif zasáhl úředně prostou a přímou čarou. Vykonal do čtvrti roku tato opatření:

1. Zakázal komukoli vstup do jeskyně,
2. zakázal v ní fotografovat,
3. nepovolil, aby byly vyrobeny diapositivy a umožněny propagační přednášky,
4. poslal objeviteli 500 Kč na novou uzávěrnou železnou mlíž,
5. požádal, aby se o Králových objevech nepsalo v novinách.

Komisariát odůvodnil tato opatření přáním, že ohromí odbornickou komisi, ježto posudek jednotlivcův prý nepostačoval. Komisi bylo však ustavičně odkládati, poněvadž nebylo na ni peněz. Banka Tatra nedala, jak se očekávalo, aspoň 50.000 Kč na prozatímní úpravu. Pánové se zřejmě obávali darovati tento peníz zadarmo státu na kulturní čin. Je dost možné, že předvídali, že by se za tuto sumu nepořídilo pranic.

Přihodilo se mi totéž, co se stává často lidem, kteří si Demänovské jeskyně prohlédnou

naráz. Onemocněl jsem jimi. Zdávalo se mi o nich, sen se mně mísil se vzpomínkou a konečně vyrostly v mátohu. Pídil jsem se po tom, abych nabyl jistoty, že jsem nepodlehl klamu a mámení smyslů, setkával jsem se s nedůvěrou a začínal jsem povážlivě nedůvěřovati sám sobě. rozjel jsem se do Bratislavu, abych tam nabyl jistoty. Byl jsem zahnut sliby a výčtkami stejně jako Alois Král, jenž na štěstí obdržel stálou dovolenou, aby se mohl věnovati soustavnému badání. Posléze skličen jsa trapnými pochybnostmi rozhodl jsem se, že poputuji za jistotou do své Demänové. Jen ona mne mohla utěšit, jen ona mi mohla dodat síly, abych ustal žebrat a právem žalovat. Neměl jsem jiné pohnutky, než aby byl pravdě dán průchod. domnívám se, že je to jediná povinnost a jediný nezbytný úkol novináře.

Tak jsem se octl v dolině Demänovské 8. března 1922 u vstupu do podzemí opět sám s jeho objevitelem. Po ránu, když jsme vyšli z Lipt. Sv. Mikuláše, v čirém vzduchu nad nízkým předhořím, nad poli a pastvinami spustila se vánice jásotu, pršela na nás píseň skřivanů, jichž jsem jaktěživ tolík neslyšel. I naše řeka, vzdutá, nezkalena však přívaly tání, průzračná do dna, zavýskla si jarem, ale my kráčeli za cípem zimy. Na počátku doliny v smrčině táhla se ještě sněžná pláň a ledové pole rozrynité proudy drobných bystřin a ručejů. Hory se vysvlékaly z mlhy a par, za námi Liptovské Hole, v boku Vysoké Tatry s Krivánem, před námi Nízké Tatry, temná modř, zlato a stříbro. Ponurý útes Kamenice Lehotské a jemný štit Sokol, podobný lomenici renaissančního domu, shlížel zprava na naši cestu, vlevo Poludnica, sráz jeskyně Okna, na konci se týptí Chopek až mezi oblačnými beránky, sám jeden z nich, zledovělý závěs v předsíni velehorského Ďumbiru.

Zastavili jsme se jako před čtyřmi měsíci v horámě Mišurově. Dolina již nespí, lidé i příroda se probouzejí ze zimního klidu. Zeman Moyš se vybral do hor s lesním správcem, aby shlédl novou seč, sedlák z Pavučinné Lehoty se brodí posledně této zimy na vlačuhách - saně s nákladem dříví jak pozemní vor - sousedé se zas vzájemně navštěvují a do horámy si zaskočil i soudní posel, aby se ohřál. Doručoval obeslání na samotě poněkud výše, neboť soud se obrátil rodinnou půtkou, k jejímuž počátku jsme se nahodili jako bezděční svědci. Veselo je venku, slunce plane, koně zemanovi rzají za řekou a bijí zbůjné po sobě, ale v horámě je zato smutno, jizba je zetmělá a od okna k oknu pobíhá jako zvířátko v kleci malý chlapec. Uviděl nedávno vzteklého psa a teď tu skáče ustrašeně a třeší

jednotvárnou litanií strachu: "Besný pes, besný pes!"

Stojíme zanedlouho sami u vstupu do jeskyně, uzavřeného železnou mříží, která chrání poklad před zvědavci a krápníkovými pytláky. Jejich stará živnost ožila novým vzmachem. z menších, podružných jeskyň, nejvíce v sousední dolině Svatojánské, stěnuje se "kvaple" do kamenických dílen a tam z krápníků vyrábějí vzpomínkové předměty, jež se v příští sezoně nabídnou cizincům na Štrbě.

Slunce se blíží poledni a roztáplí sněhové spousty. Obliva je překotná, avšak vedlejší, občasné řečiště Demänovky je suché. Je zlejmé, že by náhlý příval zatopil snadno úzký otvor ve skále, do kterého vejdem. Chlad vane z hory. Po stropě a po stěnách vstupní chodby se blyští v jiní roze hvězdiček a pod jejich povlakem spí v sousedství ledových střechýlů motýl, zapomenutý šperk některé z hravých vil. Sestupujeme a opět stoupáme do trny, kterou částečně plaší světlo našich dvou lamp, po dřevěných příčkách přecházíme zejména hlubinu a loučíme se na půl dne s bílým dnem. Otvírá se před námi noc a ticho, nad námi podsvětí.

Po chvíli namáhavého šplhání ozve se nám vstříc čisťounký hlásek, jako by zahovořilo děvčátko. to se po dně chodby žene ručej vody, jež sem navrch proniká z bočního údolí. Obcházíme ji lehce po terasovitém pokraji, neboť se zanedlouho trati v hlubinách, které by stačily, aby pohltily celou řeku. Zde by nebylo vůbec zapotřebí najímati jeskynní pokojské k poklidu po povodni.

Nemařice zbytečně ani minuty, ohlédáme se letmo na rozcestí - má již ustálený název Křížovatka - kudy se odbočuje do vyššího patra, a nejkratší cestou spěcháme do čarovné galerie spodního patra. Královou galerii pojmenoval ji Král pod nátlakem svých prvních pomocníků, on ovšem k poctě básnička Janka Krála, jehož rodištěm jest Liptovský Sv. Mikuláš, my ostatní na paměť objevitelovu. Kráčíme, lezeme, šplháme proti proudu, stále výš proti toku, stále blíž k horním ponorům. Konečně se přesvědčuji, že nebyla a není fantasia ani pouhý sen oné listopadové noci vznešená, chladná, kamenně prostá krása, kterou jsem užel tenkrát po prvé. Znovu vidím baldachýny tkané krupějemi z vápencových krystalů, zlatě růžová jezírka, dílnu kuliček, studánky rovné narcisům velikosti i zabarvením, šestiramenný chrlíč, šest nestejných paprsků vodních, šest nerovnoměrných strun harmonického ladění, vidím zase majestátní purpurové schodiště ke Klenotnici - tam

bohužel nelze bez značné ztráty času - a jsme u konce naší listopadové prohlídky, u černé travertinové plotny, která hřmí jako gong a rozehraje se jako cello, dotkneme-li se jí. Zde opět zastavujeme, abychom vykonali přípravy k sestupu do části jeskyně, které neznám a do které kromě objevitele nikdo nevkročil. Prozkoumal ji nedávno, jak mu to dovolovaly jeho žebrácké, vyprošené a vypůjčené prostředky.

Pomocí lana spouštíme se po srázu k řece, abychom ji v divokém proudu po čtvrté překročili v Pekelném dómu, a pak zase stoupáme bohem prudké stěny, až se ocítáme v prostoře dosti úzké, sevřené, jež jest jak nejskromnější místo chrámové za oltářem. V šeru se svítí oranžově podivný útvar podobný hradu nebo miniaturní byzantské basilice s pěti či šesti báňemi a vřízkami.

Můj průvodce zapaluje magnesium, aby bylo lze přehlédnouti vysokou prostoru, a tu vidím nejúchvatnější věc tohoto celého bludiště: úžasně štíhlý sloup, asi 15 metrů vysoký. Splývá s klenby stropní a pata jeho má tvar močného stromového oddenku, rozvětveného ve spleť kořenů. Má lesk hedvábí a hraje odstíny barev bílé až sytě oranžové. Člověk stojí pod ním v údivu a u vědomí vlastní nepatnosti a je mu, jak by opravdu vnikl za oltář svatyně přírody.

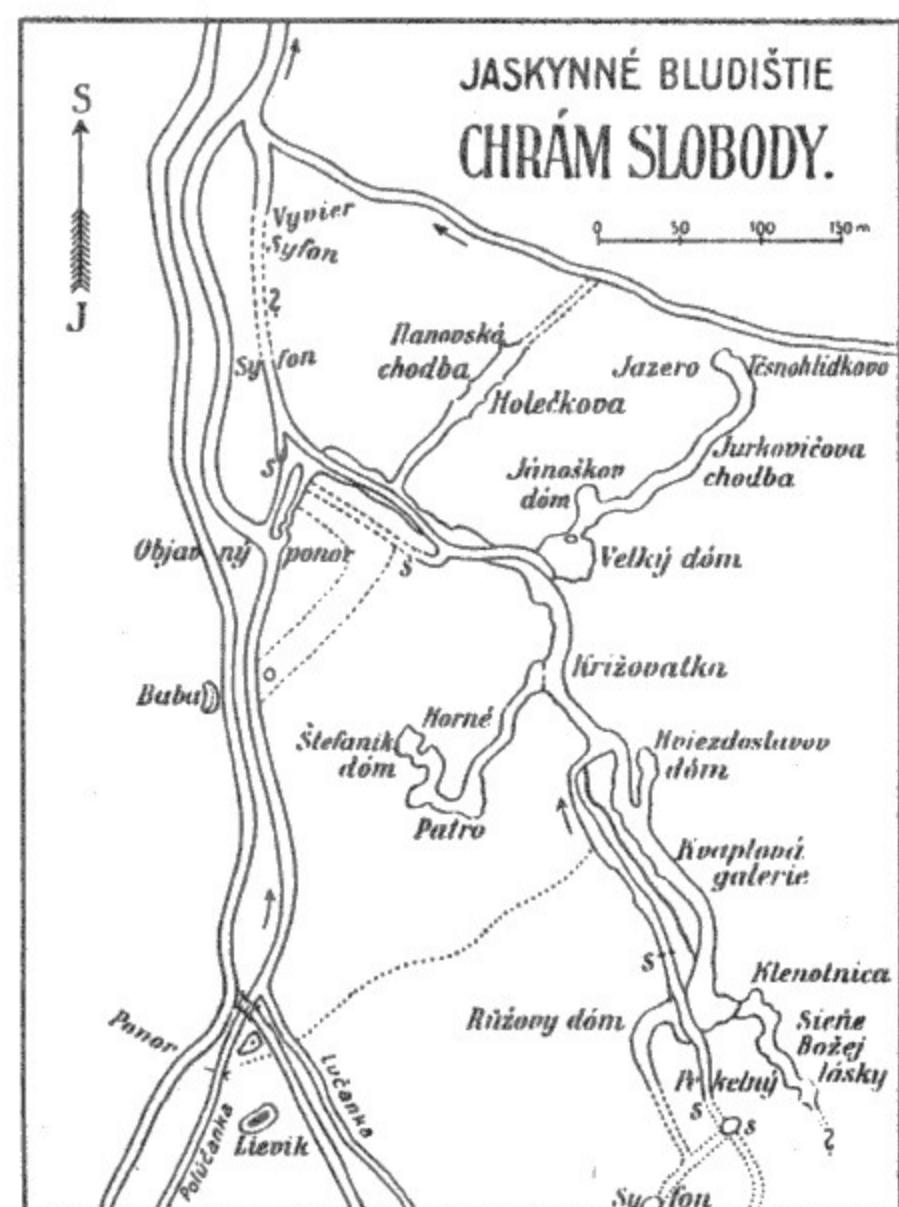
Jdeme dálé blátivou stezkou. Nevyšoká, zato však široká chodba se níž povlovně, ztrácí se do tmy a do hladiny mělkých studánek. Strop je ověšen útlými brčky, světlým deštěm, který zkameněl náhle, když byl nejhustší. Tká se před zrakem splš vidičou než skutečností to svítivé předivo bílých krápníků, jiné jsou smetanově žluté, opět jiné narudlé, na jiných jsou krúpěje zbarvené jako zralé pšeničné zmo. V celé jeskyni, ani Klenotnici nevyjímajíc, sotva je tu co skvělejšího.

Je to kouzlo hudby, která tichne a mizí v roztočeném pianissimu, když se vydala z tónů tak jemných jako stín myšlenky.

Zde se zatímně končí jeskyně. Boční chodby směřují kamci vzhůru. Kam? Pod úbočí boční doliny Machnato, jak soudí Král? Těžko říci, poněvadž neměl možnosti, aby jeskyni zaměřil nebo zmapoval, a terén na povrchu je neprozkoumán. Mnohem později se potvrdilo, že odhad Králův byl celkem správný. Čtvrt kilometru přímo odtud prostírají se síně Masarykovy, nejvznešenější část demänovského bludiště.

Vracíme se, všecek jsa pohnut a rozechvěn. Opět se loučím na čas a nerad před Klenotnicí s vlnou vodopádu, která klesá do říčního kaňonu.

Když se přiblížujeme ke Klížovatce, doléhá k nám zesílený hukot vod. Pak roste každým krokem, Král nabádá k prospěchu. Hlavní kaňonem, který byl dříve klidný jak zrcadlo, valí se zběsilá smečka vln. Ručej pláče dívčím hlasem soptí a podzemní propadání, které přecházíme po přirozeném mostě obrovského balvanu, řve zhluboka jako hladový medvěd. Svítá mi ponenáhlou, co se děje, nechci však průvodce zneklidňovati všechnou otázkou. Řeka nás honí. Dostihne zavčas vstupního ponoru?

Za dvě hodiny od Velkého sloupu jsme na povrchu. Vstupním ponorem počíná téci tenký, úzký pramínek. Víc než jindy se podobá tento ponor čerstvému hrobu. Než jsme si vyděchli po kvapném úprku, pramen silí a hučí zlověstně. Kdybychom byli přišli teď, bylo by se nám rváti s ledovým vodopádem. Sotva bych byl vešel do této pasti, kdybych ji byl viděl za listopadové noci jako v těchto chvílích. Jsme na povrchu a v soumraku večerním. Do horámy přecházíme již za tmy, právě včas, abychom se svezli zpět na zemanově primitivním povoze. Mám živý pocit, že noc a hvězdy nás obestřrají touž velebnou krásou jako dříve hora v svém nitru.

(pokračování příště)

Toulky podzemní Prahou s K.L.Kuklou

V minulém čísle STALAGMITU jsme Vám slíbili, že se opět vypravíme po stopách podzemní Prahy inspirováni K.L.Kuklou. Když otevřeme jeho knížku *Konec bahna Prahy* z r. 1926 na str. 74, dostáváme se právě do míst, která nás zajímají. Na úpatí hradeb nad Folimankou, kde jsme v letech 1968 až 1970 zjišťovali, zda K.L.Kukla uvádí pravdu, nebo vychází z neověřené pověsti.

PODZEMNÍ HÔTEL PRAŽSKÝCH ••• TULÁKŮ •••••

Dávná skrýš dětí bahna Prahy ve hradbách pod Karlovem.

Asi před dvaceti léty zbloudilá mládež, hoši, uprchnuvší z domova, i děti bez rodičů, všechna taková drobná lidská havěť opuštěná a zanedbaná, vynalezla si tajné útulky v pískovnách v okolí Šířicího se velkoměsta. Je tomu málo více než desetiletí, kdy v pískovně u Proseka nalezena byla celá útulna, ba s jistým přepychem zařízená, kobereci vystlaná a hojně zásobami podzemní skrýš, hned o několika místnostech, kde vše pocházelo z krádeží. Jiný podobný útulek zřídili si mladí tuláci z Nuslí a Michle v hradbách pod českou dětskou nemocnicí pod Karlovem.

Probourali si vchod cihlovým zdivem do polosesutých kasemat někdejších hradeb a zařídili se tam pohodlně zcela po domácku. Útulek onen měl název "HOTEL DÍRA" a hrál nejednu roli v policejní kronice..

Tam noclehovali četní příslušníci Bahna Prahy všech jazyků a povolání, - tuláci i apači...

Přeskočíme něco textu na str. 76:

Hotel "Díra" pod Karlovem nad Folimankou, Botičem a Nuselským údolím byl jevištěm nesčetných ponurých románů svých ubohých obyvatelů, mezi nimiž byli četní seší "vynikající representanti" pražské chátry, ba i zpustlých členů pražské umělecké "bohémy"... schátralých malířů, sochařů, herců a básníků

K.L.Kukla o "Hotelu Díra" hovoří v 7. kapitole své knihy "Podzemní Praha" podrobněji :

"Otvorem bliže nynější zbrojnice, pod základy bývalého královského zámku, z části zamřížovaným, který policie pokládá za pouhý vchod do pevnostních kasemat," odtušil potulný pianista, nejlepší znalec a dějepisec celé "Podzemní Prahy". "Mohl jsem však dostati se podzemím až pod hradby na Karlově, ve známý všem apačům "Hotel Díra", jeskyni v šancích karlovských nad Botičem, kam hosté lezou po bříše jako hadi do nitra země na bezplatné noclehý!"

Roku 1908 pražská policie objevila v bývalých hradbách nad Nuselským údolím pod Karlovem originální "hotel", jakého ještě Praha neviděla... podzemní hotel tuláků bez přistřeší - zlodějů, lupičů a vrahů - "Hotel Díra"!

Brloh ten rozprostírá se dosud v někdejších hradebních kasematech, k nimž vstup rok za rokem se úžil proto, že s hradbami za novou českou dětskou nemocnicí shazuje se na nuselský svah bláto a různé odpadky. A tak za několik let zúžil se vstup do kasemat tak, že lze nyní vnitřku dostihnout pouze lezením po čtyřech a to jen návštěvníkům slabších objemů tělesných. Nade vchodem kdosi vytěsal do kvádru označení "Hotel Díra" a pod tím jménem je "hotel" znám v kruzích "zasvěcenců"!

Tam se schází vyvrženci lidské společnosti, kal velkoměsta, noční obyvatelé podzemní Prahy, kteří se zařídili v někdejších kasematech velmi pohodlně. V postranní místnosti jich až patnáct pohodlně přespávalo. Zařídili si tam kuchyni, vařili kávu a čaj, a potřebné pomůcky k tomu nakradli.

Kdyby se chtěl někdo prokopati nejzazší stěnu "hotelu Díry" směrem ke Karlovu, dostal by se brzo do podzemní kobky pod chrámem, kde stojí sochy Krista, Josefa a Marie, "svaté rodiny", a odkud se rozehlídá několik chodeb kol dokola!

A tak jsme se jednoho dne v roce 1968 vypravili do areálu staveniště Nuselského mostu, kde jsme zahájili průzkumné práce zaměřené na nalezení "Hotelu Díra". Po předběžné prohlídce paty hradeb, což znamenalo prodírat se na mnoha místech tmitými keři a křovinatou "džunglí". Hledali jsme místo, které je zachyceno na dobovém snímku v Kuklově knížce.

Všiml jsem si, že na mnoha místech jsou pískovcové bloky, lemujicí patu hradební zdi, vypadlé. Protože celý svah byl natolik zanedbaný, nedalo se předpokládat, že je někdo odstranil a odvezl. Pustili jsme se do hledání vypadlých kvádrů ve svazích Folimanky. Bylo nutné objevit kvádr s nápisem "HOTEL", nebo kvádr s nápisem "DÍRA". Jednoho dne jsme objevili ten pravý s nápisem "HOTEL". Ležel ve svahu asi o 15 metrů pod patou hradeb v křovinách. Následovala cesta vzhůru po svahu až k místu kde byl původně usazen. Za několik minut byl nalezen i ten druhý.

Porovnání terénu se snímkem v Kuklově "Podzemní Praze" vypadá nadějně. Když vykopeme metrovou jámu, tak to bude stačit a dostaneme se na úroveň vchodu.

Za několik dní jsme přistoupili k výkopu vchodu do "Hotelu Díra". Během necelé hodiny byla před námi průlezna díra do neznáma. "Hotel Díra" opět po mnoha (asi více než 50ti) letech spatřil světlo světa.

Naplnění nedočkovostí jsme se soukali do nitra Prahy podzemní. Ale již po necelých 3 metrech nás zastavila suť. Začali jsme s jejím vyklízením. Před tím jsme ještě zvětšili sondu.

Nezbylo nám, než po několik dalších akcí tvrdě pracovat. Ze stavby mostu jsme přinesli masivní trámy. Zabezpečili strop a vstupní klenbu. Začali vyklízet suť ve snaze dostat se co nejdále do nitra hradeb. Po několika dalších metrech jsme narazili na masivní kamennou zeď, zděnou na kvalitní cementovou maltu v pravděpodobně nedávné době. Tím naše zvědavost vzrostla natolik, že jsme se zaměřili více na to jak zeď před námi rozrušit. A tak zasucené výklenky vlevo a vpravo do hradeb jsme odložili na pozdější dobu. Jejich vyklízením bylo možné vniknout do dalších dutin ve hradbách. Ale za tou pevnou zdí bylo zřejmě něco zajímavějšího.

Když jsme přišli, vyzbrojeni patřičnými sekáči, palicí a "pajcrys", bylo jasné, že zvítězíme i když si "mákneme". Když jsme uvolnili asi třetí nebo čtvrtý opukový balvan, byl konec. Dostavili se dva páni ve společenském obleku a nabýškaných polobotkách. Následovalo předvedení dvou "placek" StB, prohlídka našich "občanek" a doporučení k okamžitému odchodu. S odstupem času nám to nedalo a opět jsme se přišli alespoň podívat. Někdo neznámý zeď zpevnil a pokusil se vchod zavalit. Že bychom se dobývali do prostor níže ležícího dvoupatrového krytu, ve kterém dnes soukromá firma pěstuje žampiony? Nebo spíše jsme narušili bezpečnostní zónu blízkého archivu a objektů ministerstva vnitra, přiléhajících k hradbám z druhé strany z Karlova? A tak v blízkosti mimořádného muzea, které nám v mnoha státech na světě záviděli (Muzeum vojsk ministerstva vnitra a Pohraniční stráže) skončil náš pokus o průnik do té podzemní Prahy konce minulého a počátku našeho století. Potom již utekla jen krátká doba, ve které právě v místě "Hotelu Díra" byla cihelná hradební zeď nahražena ošklivou zdí betonovou, založenou hlouběji a přes onen tajemný vchod do podzemí. Kolik takto skončilo pražských památek?

Vladimír Vojíř

TAM, KDE DÝCHÁ DRAK !?

[Výprava do podzemí Namibie]

Hodně speleologů z celého světa upřelo své zraky do oblastí jihu Afriky. Do zemí, kam v minulých desetiletích nebylo tak jednoduché jezdit. Ať to je Jihoafrická republika, nebo třeba NAMIBIE. Místa, o kterých toho mnoho nevíme, ať již pro dřívější izolaci rasistického režimu, nebo holý fakt útlumu informací ve školách a tisku. Prostě zájem bývalého režimu netoužil po širší znalosti těchto zemí. Nakonec i v ČSS se ozvaly hlasy, zda bylo vhodné uvádět ve STALAGMITu (1986/4-5) materiál z THE BULLETIN South African Speleological Association. Že nemáme s JAR diplomatické styky, že není v UIS, atd.

Vzrůstající zájem o NAMIBII v současnosti je v mnoha oborech lidského snažení. Není to jenom těžba vanadu, berylia, uranu, mědi, ropy a diamantů. Chov dobytka, či pěstování obilí a ovoce. Vždyť jak přinesla informace ČST v sobotu 16.5.92, stala se světovou královou krásy, právě zástupkyně Namibie (to pro mladší čtenáře, kteří ještě s přípravou expedice váhají, je to bílá blondýnka).

Doba se změnila a někteří lidé také. Díky tomu mnozí z čtenářů, kteří mají možnost příjmu televizního programu OK3, po několik úterních večerů mohli sledovat se zatajeným dechem švýcarský seriál "Objevy sedmého kontinentu". Jeden z dílů byl věnován právě podzemí v Namibii. Rozhodně nejimpozantnějším byla Díra dračího dechu s největším podzemním jezerem světa. V časopisu SASA jsme našli potřebné informace, které čtenářům předkládáme.

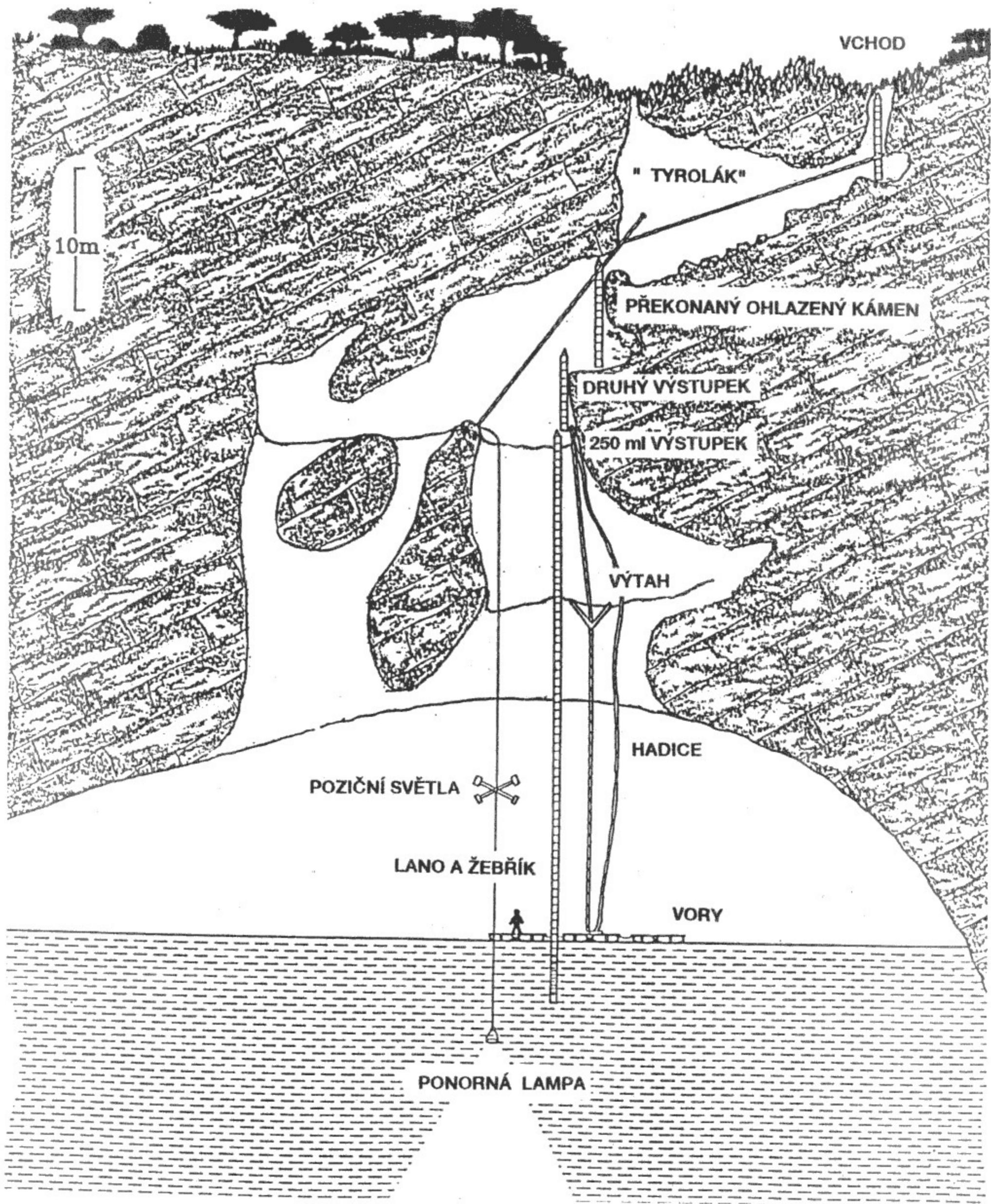
Pro představu několik základních údajů o Namibii. Na celkovou plochu 824 292 plošných kilometrů připadá asi 1,4 milionu obyvatel. Co kilometr, to ani ne jeden a půl člověka. Minimální tlačenice. A to jsou především černoši (Hotentoti, Klováci) a Evropané. Mimo afrikánštiny zde zní angličtina, němčina i holandskina. Je to důsledek kolonizace Afriky. Jěště před třemi čtvrtinami století se v boji o toto území vzájemně pobíjeli Evropané. V r. 1884 je většina území okupována Němci. Až roku 1914 nad nimi zvítězila vojska Jihoafrické unie.

V červenci 1986 tým speleologů ze SASA - Transvalské sekce, objevil v dolomitovém regionu na severu Namibie (přibližně 19,0° S a 17,5° E) jeskynní vchod, ze kterého vanul citelný vlhký a vlažný průvan z podzemí. Byla objevena Díra dračího dechu a v ní Jezero dračího dechu. Jezero, které rozlohou 1,9 hektaru (přesně 18.984 metrů čtverečních) se stalo největším podzemním jezerem na světě a překonalo tak jezero Lost Lake v Tennessee o ploše 1,8 hektaru, dosud uváděné v Guinnesově knize rekordů jako největší z podzemních jezer.

V této oblasti v zimě teplota klesá pod 0°, přitom vstupním otvorem o průměru asi 2 metry z nitra Země dýchá vzduch teply 25°. Pod nohami speleologů dýchá drak, symbol plodnosti, hřídač ukrytých pokladů, ochránce vod a patron deště. Je to jeden z nejstarších symbolů civilizace. A že ho zde uvítal, je jasné, neboť celá oblast je místem s chovem dobytka i místem s nedostatkem povrchové vody. L. Pretorius, místní farmář, vlastnící zde 17 hektarů pozemků i značný počet dobytka výtah objev takového množství vody.

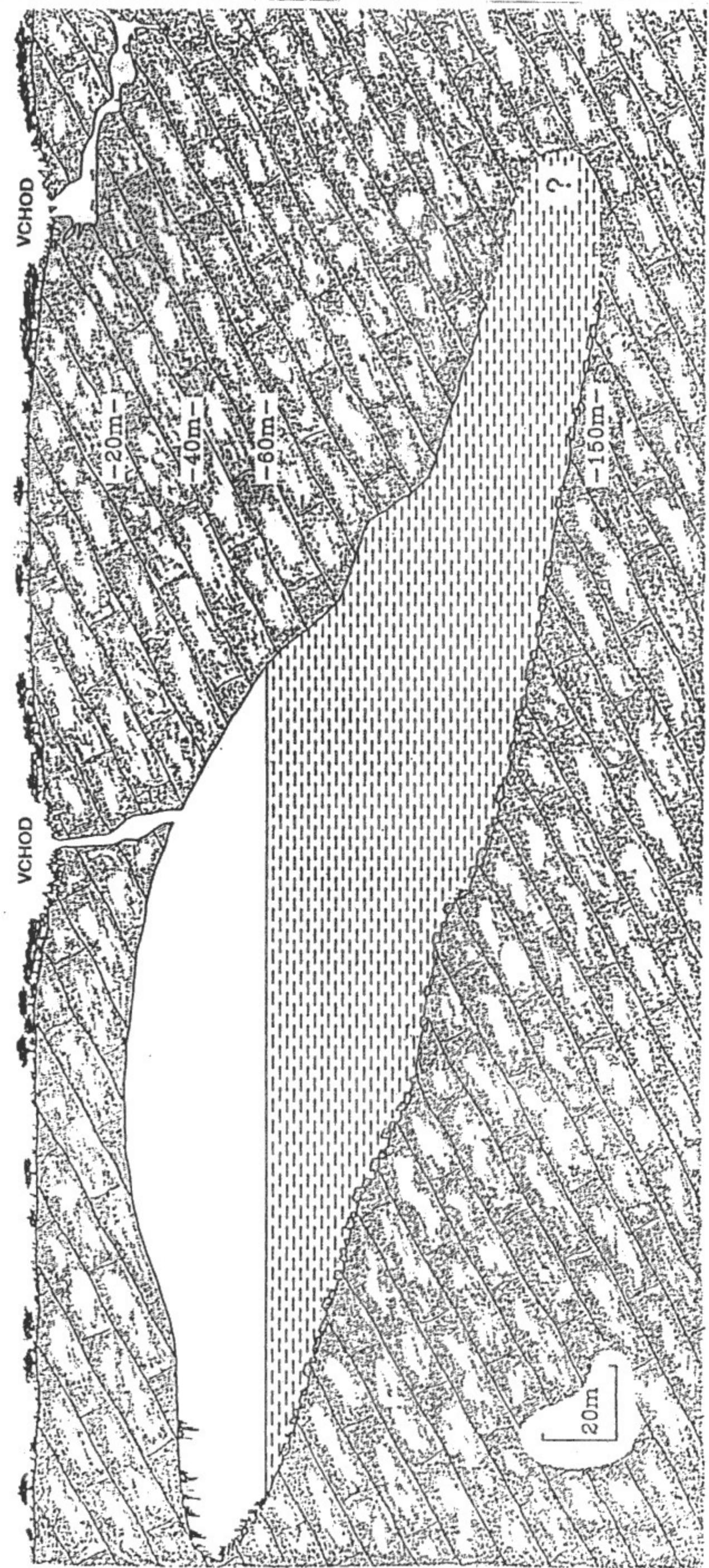
Pokračování průzkumu je dílem společné expedice speleologů z Transvalské a Kapské sekce SASA. V roce 1989 se jedně z výprav účastní i švýcarský filmový štáb se speleologem Geraldom

DÍRA DRACÍHO DECHU

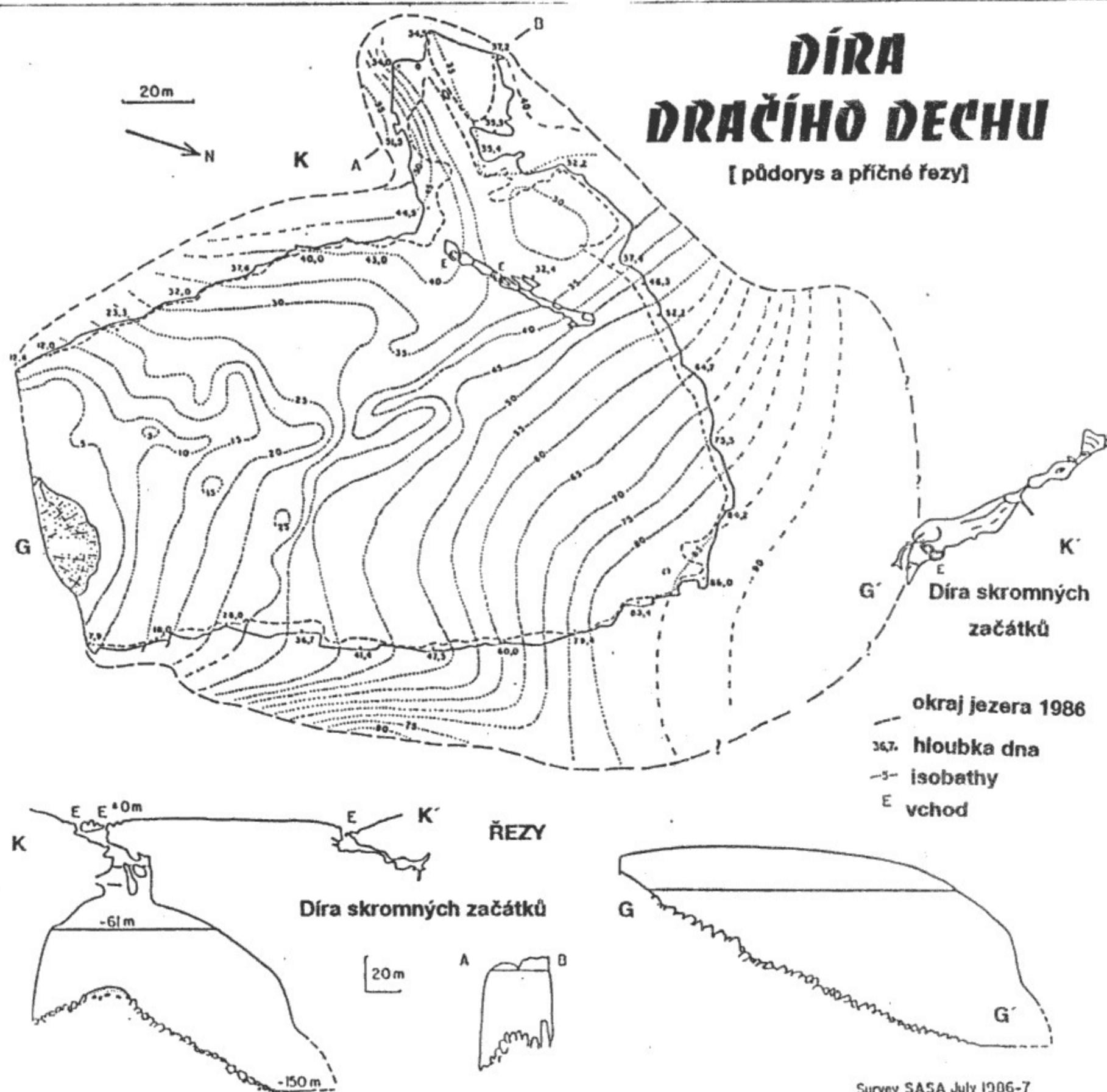

DÍRA DRAČÍHO DECHU

DÍRA ŠKROMLÝCCH ZAČÁTKŮ

Favre, aby provedl dokumentaci expedice pro televizi. Výsledek jejich práce jste mohli vidět 12.5.92 na OK3.

K tomu, abychom mohli tento horký dech z podzemí sledovat do hlubin, musíme překonat úzké chodby a průrvy s více než tunou výstroje. Jako pavouk na svém vlákně se dostaneme do nejúžasnějšího dómu na světě. K provedení nejdůležitějších - topografických - měření je nutné obeplutí celého jezera. To potrvá topografickému týmu celých 10 hodin. K zachycení podzemního jezera na filmový snímek je zapotřebí expozici 2 hodiny a více než 30ti záblesků. Jedně tak bylo možné zobrazit přibytek draka. Sama plocha jezera, to jsou 4 fotbalová hřiště a jeho obsah by se vešel do více než 1.000 olympijských bazénů. Speleopotaři sestoupili do hloubky až 93 metrů, tj. zhruba 150 metrů pod povrchem, kde dosáhli dna.

Zpracováno s použitím materiálů z Bulletin SASA (1989) č. 30 a televizního filmu ze švýcarského dokumentárního cyklu Objevy sedmého kontinentu.

-VTV-

PODZEMNÍ PROSTORY KLÁŠTERA NA STRAHOVĚ

O existenci podzemních prostor pod Klášterem premonstrátů na Strahově se v kruzích zájemců o podzemí Prahy mnohé vědly. V roce 1980 na podnět Památníku národního písemnictví, v souvislosti s propadem svahu před vinárnou "Oživlé dřevo" probíhal průzkum podzemních prostor v areálu kláštera (J.Hromas, P.Nosek), prováděný Českou speleologickou společností (ZO 1-07 a 1-04). V následujících letech sem rozšířil průzkumnou činnost Speleologický klub Praha (ZO ČSS 1-06) v rámci průzkumného úkolu celé oblasti Petřína. Činnost však byla zaměřena na dokumentaci vodovodních jímacích štol, zřízení měrných míst a sledování vydatnosti pramenů a jejich chemismu. Při té příležitosti jsme se rovněž obeznámili s ostatními podzemními prostorami kláštera.

Při průzkumu v r. 1980 byly prováděny sondážní práce v Opatské zahradě. Jednou sondou, založenou v místě propadu před "Oživlým dřevem", se podařilo členům ZO ČSS 1-04 a 1-07 vniknout do Staré odpadní štoly v úseku od propadu k vlastní budově. Hlavní odpadní štolu měla zastihnout hluboká sonda při základovém zdivu v místě určeném dle interpretace plánu a popisu od Kolbeho (1781). Sonda však neodkryla žádnou prostoru a byla zastavena, když jak jsme později zjistili, minula Hlavní odpadní štolu přibližně o 2 metry.

V zimě roku 1991 se problému podzemí Kláštera premonstrátů na Strahově ujala firma NAUTILUS. Z průniku zdivem z bývalého "Oživlého dřeva" do šachetního komínu v obvodovém pláště budovy, bylo sestoupeno do Hlavní odpadní štoly. Štola směrem pod klášter v hloubce cca 7 metrů pod úrovní terénu končí po několika metrech závalem. Na druhou stranu strmě klesá k "vyhlídkové cestě", kde bylo proniknuto na povrch. Další činnost byla zaměřena na vyčištění štol (I., II., III.) a zlepšení odtokových poměrů. Poté následovalo vyčerpání vody z trvale zatopeného Mléčného sklepa, jeho oprava včetně vyhloubení 7,5 m hluboké šachtice pro komín od krbu, zřízeního uvnitř. Další akce znamenala provést odvětrání štoly pod bývalou Lohelovskou prelaturou průrazem 2,45 m do šachtice, vyhloubené u vnější zdi prelatury, ze zahrady. S využitím virgule a Kolbeho plánu bylo stanoveno místo k vniknutí do Hlavní odpadní štoly v Konventní zahradě. Štola byla otevřena a bude vyklízena tak, aby se stala průchozí v celém průběhu pod klášterem. Tyto práce jsou nutné pro snížení vlhkosti základového zdiva, neboť ve štole dochází k hromadění vody, narušující základy objektu.

V průběhu roku 1991 se stala nájemcem nejzajímavějších podzemních prostor kláštera jedna italská firma, která změnila Vinný sklep Peklo a Letní sklep na supermoderní podzemní restauraci s diskotékou. Kdo se chce v tomto podzemí rozšoupnout s partnerkou tak se mu to za pět i více tisíc zajisté podaří (k dispozici jsou i krajové speciality, třeba bramboračka á 100,-). Personál je vlivný a i to dvacetikorunové kafe vám uvaří. Možná brzo budou toulky podzemní Prahou jenom snobskou záležitostí. Je to už druhé finančně náročné podzemí na Petřinském vrchu (do Schustovy štoly se přeci chodí přes kuchyň restaurace na Nebozízku).

Jak vypadá současná situace v areálu klášter je patmo z připojené mapky. Zde vidíte dva velké sklepy (Mléčný sklep, dnes společenská prostory kláštera; Vinný sklep "Peklo" a Letní sklep, které jsou již po řadu let spojeny v jeden podzemní objekt - dnes Italy provozovanou restauraci "Peklo") Dále to jsou staré jímací vodovodní štoly. Jako č. I. Lohelovská štola, členitá a důsledně vyražená po zvodnělé pásmu báze pískovců. Dosahuje délku 103 metrů. Zasahuje až 0,5 m do podložních jílovců. Číslem II. je označena Grotová štola, dlouhá 32 metrů. A nejdélší, č.III. - štola Velká zahradní je dlouhá 365 metrů. Prameny z této štol poskytují cca 3 litry za vteřinu. voda i dnes je z části využívána na kropení v zahradě kláštera.

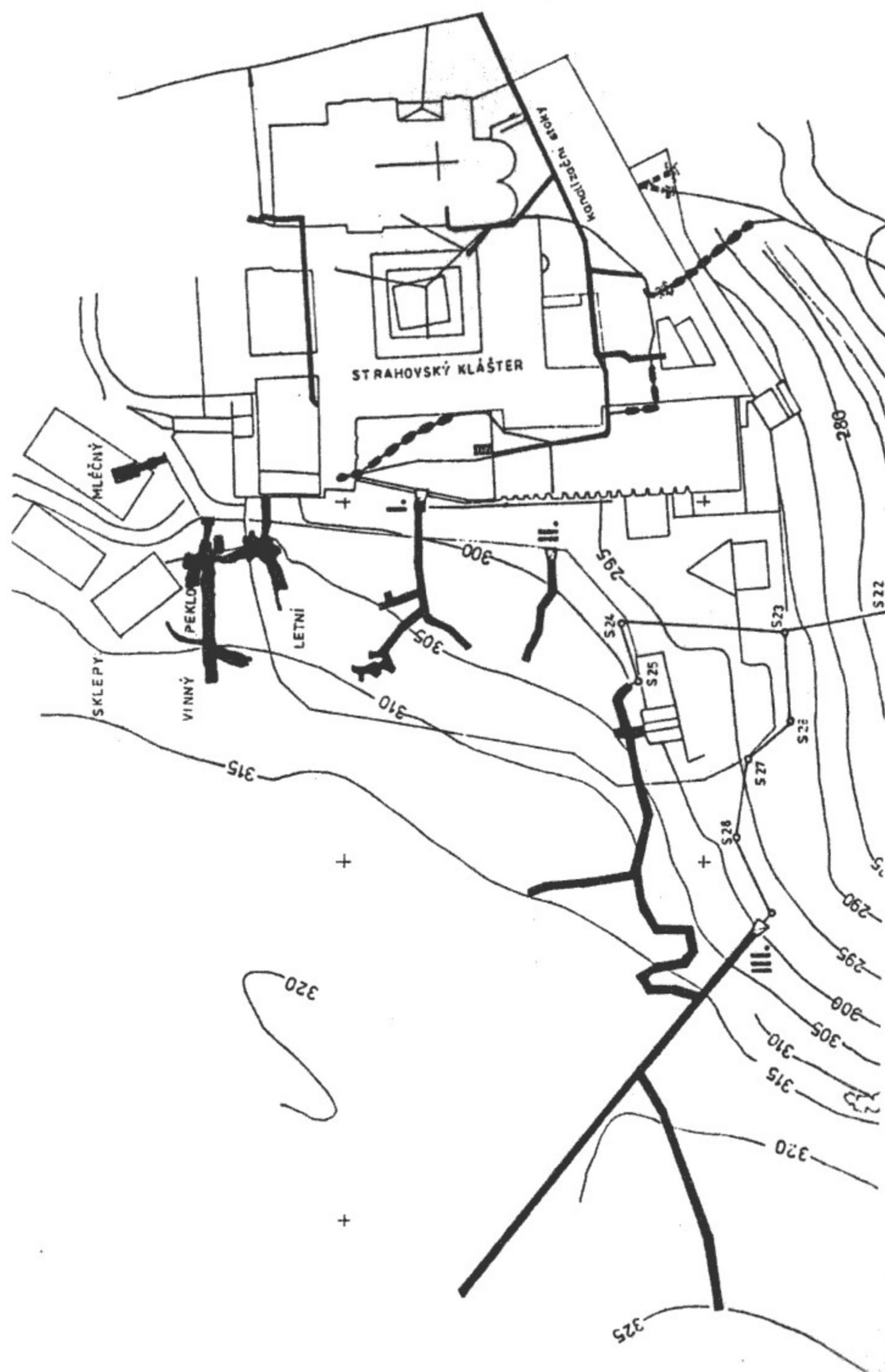
Ostatní štoly a drenáže jsou pro kanalizační účely. Jednak to jsou ty, které vyhotovila r. 1906 firma Potůček a zaústila do městské kanalizace. A jednak staré odpadní štoly. Ty větší jsou dvě. Je to Stará odpadní štola na východní straně kláštera a Hlavní odpadní štola, vedoucí od původní Lohelovské prelatury, přes Konventní zahradu pod Letní refektář a pod klášterem dále až pod východní okraj budov do Opatské zahrady, kde klesá ve svahu k současné "vyhlídkové cestě". V místě této cesty se dříve spojovala se Starou odpadní štolou. Dnes je průchozí úsek z Lohelovské prelatury do Konventní zahrady. Dále část byla zničena a štola je dochována od místa vniknutí pod objekt u Letního refektáře až po odkrytu část na východě. Průchodu brání nánoisy a zával. Po vyčištění bude jistě průchozí.

-VTV-

SITUaČNÍ PLÁN PODZEMNÍCH PROSTOR POD KLÁŠTEREM PREMONSTRÁTŮ NA STRAHOVĚ

použité měřítko 1:2000

Podzemní prostory jsou půdorysně vyčleněné, průběh štol dle Kolbeho je tenkou čarou, pouze v místech, kde byly znova odkryty jsou zakresleny tlustou přerušovanou čarou. Kanalizace od Potůčka je silně černá. © V. Vojíř 1984, 1992

I. - Lohelovská štola, II. - Grotova štola
III. - Velká zahradní štola

INZERCE STALAGMITU

MEANDER

s.r.o. * potreby pre jaskyniarov *

044 02 TURŇA N. BODVOU * ČSFR * tel/fax 0943 92230

nabízí pro speleology a horolezce:

podkombinézu MYOTIS z integrovaného úpletu (570,-), PRAKTIK H - horní díl spod. prádla z integrovaného úpletu (375,-), PRAKTIK D - dolní díl spod. prádla z integr. úpletu (235,-), TRIKSI - triko s dlouhými rukávy (255,-), TERMOTIELKO z integrovan. úpletu (140,-), podkombinézu z bonekanu ADAM (790,-), podkombinézu z bonekanu NORO (920,-), bonekanové ponožky BON-PONOŽKY se zesílenou patou (85,-),

batohy: CLASSIC cca 35 litrů na běžné používání (190,-), CLASSIC S provedení rozšířené o různé doplňky (285,-), ROPE cca 28 litrů na lana (265,-), PERSONAL cca 13 litrů na osobní věci (285,-), TRANSPORT cca 40 litrů je univerzální (465,-), MAXI cca 50 litrů na objemně věci (380,-), SPIT POUCH - pouzdro na nýtovací soupravu s doplňky (115,-),

overaly: SPELEO - kombinéza pro jeskyňáře (780,-), SPELEO PLUS - kombinéza se zdvojenými lokty a koleny (925,-), SPELEO S, XS jsou speleokombinézy dětské velikosti (640,-).

IZOPOLIE - tepelněizolační fólie (30,-).

Vše uvedené lze objednávat na výše uvedené adresu. Uvedené ceny platí pro jaro - léto 1992.

Na jeskyňářské a geologické zábavy jedině **FOSILIE** - bluegrassová skupina s vlastní aparaturou, colerem a výukou country tanců - volejte 02/899345 Miroslav Angr

GENTIANA

prodej, nákup a výroba horolezeckých
a turistických potřeb

ŠERPA KLUB

130 00 Praha 3 - Řípská ul. 18
telefon 02/8257971

nabízí:

bohatý výběr horolezeckých lan, skob,
karabin a dalšího lezeckého materiálu
i vybavení pro jeskyňáře a turisty, dále
výběr map, průvodců, časopisů, atd.
Sportovní oblečení, batohy různých typů
a mnoho dalších potřebných věcí.

STUDNA ?

SPRÁVNÉ MÍSTO URČÍ JEDINĚ
ČÍŽEK * HLEDÁNÍ PROUTKEM
NÁVRHY ODVODNĚNÍ
KOMPLEXNÍ DODÁVKY VRTŮ
A STUDNÍ * GEOLOGICKÝ A
HYDROGEOLOGICKÝ PRŮZKUM

GEOSERVIS ČÍŽEK

* * *

ARTESIA KRAFT

telefon 02 / 884 149, 883 75 88

INZERÁT U NÁS NEJSOU VYHOZENÉ PENÍZE !